

Pædagogisk vejledning til tv-dramaet Et Dukkehjem

Fag: dansk

Målgruppe: 8.- 10. klasse

Tv-udsendelse: *Et dukkehjem*, DRK, 1974, 106 min.

Udarbejdet af: Trine Ferdinand, danskkonsulent CFU Region Hovedstaden

Link til episoden: <http://mitcfu.dk/TV0000017425>

Screenshot fra *Et dukkehjem*

Faglig relevans/kompetenceområder

Vejledningen sigter mod at udvikle elevernes fortolkningskompetence med særligt fokus på samtidens snærende opfattelser af kønsroller for særligt kvinder. Eleverne skal analysere sidste del af *Et dukkehjem* og perspektivere til nutidige tekster, perioden, nutiden og forfatteren.

Eleverne kan lære at

- omskrive replikkerne i *Et dukkehjem* til nutidigt sprog
- fremføre den omskrevne tekst som læseteater, så den er fængende at lytte til og formidler personernes følelser
- udlede de indlejrede opfattelser af hhv. kvinders og mænds roller i tekstens samtid
- undersøge mere om perioden, forfatteren og teksten, og moderne udgaver og referencer

Ideer til undervisningen

Før

Inden klassen ser og læser sidste del af *Et dukkehjem*, kan de tale sammen om nedenstående spørgsmål. Det er også en god ide at give eleverne lidt baggrundsinformation om teksten, forfatteren og den kontekst, den blev skrevet i, og et kort resume af handlingen.

- Hvilke associationer får I, når I hører ordet "dukke"? Lav en fælles brainstorm over ordets konnotationer, og find dets leksikale betydning i en ordbog.
- Hvad, tror I, en tekst med titlen *Et dukkehjem* handler om?

Om Et dukkehjem

Et dukkehjem er et drama skrevet af den norske dramatiker Henrik Ibsen, som skrev stykket på dansk i 1879. Samme år blev det spillet for første gang på Det Kongelige Teater i København. *Et dukkehjem* spilles stadig i hele verden og er kendt som en ikonisk nordisk tekst om kvinders frigørelse og kønsrolle i ægteskabet.

Henrik Ibsen satte med *Et dukkehjem* kvindernes kønsrolle til debat under den litteraturhistoriske periode Det moderne gennembrud fra 1870 til 1890. Dengang var der nogle fastlåste kønsroller for både kvinder og mænd. Piger blev opdraget til et liv som hustruer og mødre, hvor egenskaber som kyskhed, underdanighed og beskedenhed blev værdsat. De skulle være pæne, stille og uselvstændige "dukker", som manden skulle forsørge.

Kvinder havde på dette tidspunkt ikke stemmeret, meget ringe muligheder for uddannelse og ingen myndighed over egne børn, hvis de ville skilles. *Et dukkehjem* satte kvindens rolle og status i ægteskabet til debat og var en helt afgørende tekst i forhold til udviklingen mod at betragte kvinder og mænd som ligeværdige individer. En hed debat om køn og moral, kaldet sædelighedsfejden, rasede i 1880'erne. Henrik Ibsens *Et dukkehjem* kan ses som et indlæg i denne debat. Debatten om forholdet mellem køn har bølget frem og tilbage lige siden. I 1960-70 kæmpede rødstrømpebevægelsen bl.a. mod at kvinder stadig blev set på som (seksuelle) objekter.

Resume

Nora er hovedpersonen i dramaet *Et dukkehjem*. Tilsyneladende lever Nora i et lykkeligt ægteskab med sin mand Helmer og deres tre børn. Af kærlighed til sin mand, Helmer, har Nora forfalsket et gældsbevis, fordi de på et tidspunkt manglede penge, da han var syg. En mand (Krogstad), der er blevet fyret fra den bank, som Helmer er ansat i, truer Nora med at afsløre det. Da Helmer hører, at Nora har forfalsket et gældsbevis i hans navn, bliver han rasende og vil umyndiggøre hende, men han besinder sig og siger til Nora, at han vil tilgive hende. Men Nora har set sin mands sande ansigt og kan ikke tilgive hans reaktion. Hun gjorde det jo af kærlighed til ham. Det forstår Helmer ikke. Han er kun optaget af hans eget statustab, hvis det skulle blive opdaget. Nora ser desuden pludselig klart, hvordan han indtil nu har opfattet hende som kvinde og hustru, og det vil hun ikke leve videre i.

Eleverne kan få fint indblik i perioden, *Et dukkehjem* er skrevet under ved at lade dem se dokumentaren *Revolutionsdrømme, realisme og dobbeltmoral, 1880-1890 fra serien 1800 tallet på vrangen* www.mitcfu.dk/TV0000016924. Her omtales både Henrik Ibsen, *Et dukkehjem* og sædelighedsfejden i de sidste ca. 8 min. af udsendelsen (fra 32:36).

Under

Start med at se de sidste 14 min. af tv-dramaet fra 01:30:43 - 01:44:50. Brug evt. kapitelsættet til at finde starttidspunktet.

Bagefter kan eleverne dykke dybere ned i dialogen ved at læse manuskriptet, som de efterfølgende kan lave læseteater med og samtidig analysere de kønsroller, som kommer til udtryk i teksten.

Teksten er ikke ophavsretsbeskyttet, da den er for gammel. Skuespillerne i tv-dramaet siger ikke replikkerne nøjagtigt som i originalteksten. Den er omskrevet til et mere nutidigt sprog, der passer til den tidsperiode (1974), hvor tv-dramaet oprindeligt blev indspillet.

Den original tekst findes her: http://ibsen.uio.no/DRVIT_Du%7CDuht.pdf Elever skal læse fra s. 85-93. Når de har læst uddraget, kan de svare på nedenstående spørgsmål i mindre grupper og drøfte det i klassen bagefter. De skal finde citater i teksten, som underbygger deres svar.

Læseteater

Eleverne kan to og to lave læseteater med et kort afsnit af uddraget for resten af klassen. Gerne i makkerpar mellem en pige og en dreng, som kan være hhv. Nora og Helmer. De kan omskrive deres afsnit til et nutidigt sprog, ligesom **tv-dramaet. Man kan dele uddraget op i mindre afsnit mellem eleverne, som så kronologisk kan fremføre det, eller de kan selv udvælge et afsnit, de synes er særlig interessant.**

I læseteater læser man en tekst dramatisk op for et publikum, så det bliver levende og interessant at lytte til, og så det formidler personerne i tekstens følelser og relationer.

Tidens kønsroller

I skal nu zoome ind på, hvad Nora og Helmer egentlig siger til hinanden og særligt, hvorfor Nora vil forlade Helmer, og Helmers argumenter for, at hun skal blive. På den måde får I et indblik i periodens syn på hhv. kvinder og mænd, og deres kønsroller i ægteskabet.

Gå sammen i mindre grupper og svar på nedenstående spørgsmål. Husk at være tekstnære og finde belæg for jeres påstande i teksten.

- Hvordan har Nora opfattet deres samtaler i ægteskabet indtil nu?
- Hvorfor mener Nora ikke, at Helmer har elsket hende?
- Hvad mener Nora med at hun "kom i huset" hos Helmer?
- Hvad mener Nora med, at hun har levet "som et fattigt menneske", og at Helmer og hendes far har gjort en "stor synd" mod hende?
- Hvad mener Nora med, at hun har været "et dukkebarn" og "en dukkehustru", og at børnene har været hendes "dukke"?
- Hvad mener Nora med "jeg er først og fremst et menneske" i forhold til at være mor og hustru? Hvad tænker I om det?
- Hvad mon mange folk i stykkets samtid om, at en kvinde som Nora ville forlade sine børn for at finde sig selv? Hvad tænker I?
- Hvordan opfatter Helmer Noras rolle som kvinde i ægteskabet?
- Hvordan opfatter Nora sin rolle?
- Hvorfor forlader Nora Helmer?

Efter

Når Eleverne har analyseret Et dukkehjem, kan de udvide deres forståelse for teksten og den sammenhæng, den er skrevet i, ved at arbejde med nedenstående opgaver. De kan deles op i grupper, som arbejder med hver deres opgaver, som de så fremlægger for hinanden.

1. Hvad er kendetegnet for den litteraturhistoriske periode fra 1870-90, *Det moderne gennembrud*, som *Et dukkehjem* er skrevet under? Perioden er bl.a. kendetegnet ved at man sætte problemer under debat fx kønsrollerne for kvinde og mand, som går under betegnelsen "sædelighedsfejden". Brug også det som et søgeord, når I søger efter information på nettet.

2. Om teksten. Læs om *Et dukkehjem* på Wikipedia og skriv de mest interessante informationer ned i punktform herunder. https://da.wikipedia.org/wiki/Et_dukkehjem
3. Lav en præsentation af forfatteren Henrik Ibsen for klassen. Find interessante fakta om ham og find ud af hvad han ellers har skrevet. Hvorfor tror I. at forfatteren Henrik Ibsen skrev denne tekst? Hvad ønskede han at sætte til debat?
4. Et dukkehjem har inspireret mange til at lave moderne udgaver med samme problematik. Her er to eksempler. <http://www.ekkofilm.dk/shortlist/film/et-dukkehjem/>
<https://www.theguardian.com/stage/2012/oct/17/nora-dolls-house-film-modern-world>
Hvordan trækkes der tråde til et dukkehjem? Hvordan er kvindens rolle i kortfilmene? Er problematikken omkring kvindernes rolle i Et dukkehjem stadig relevant i dag?
5. I sidste episode(12) i sæson 2 i SKAM, er der er direkte referencer til Et Dukkehjem. <http://ucc.mitcfu.dk/TV0000104351> Find ligheder og forskelle og overvej deres betydning. Overvej, hvorfor der er så tydelige referencer til Et dukkehjem i en nutidig ungdomsserie.

Supplerende materialer

Tv-udsendelse: "Et dukkehjem", tv-drama med Ghita Nørby, 1974, DRKultur
<http://ucc.mitcfu.dk/TV0000017425>

Tv-udsendelse: 7. episode i serien 1800 tallet på vrangen 1880-90: "Revolutionsdrømme, realisme og dobbeltmoral" DR2, 2017 www.mitcfu.dk/TV0000016924,

Tv-udsendelse: 12. episode, 2. sæson i tv-serien Skam "Vil du flytte sammen med meg? ", DR3, 23-12-2016, 25 50 min. <http://ucc.mitcfu.dk/TV0000104351>

Bog. "Et dukkehjem" kan lånes i classesæt, Dansk lærerforening, 1989,
<http://ucc.mitcfu.dk/06165699>

Den original tekst til Et dukkehjem af Henrik Ibsen findes her:
http://ibsen.uio.no/DRVIT_Du%7CDuht.pdf

To forløb på Skolen i Norden med fokus på nabosprog, Et dukkehjem og SKAM

<https://nordeniskolen.org/da/sprog-kultur/7-10-klasse/undervisningstemaer/skam/skam-et-dukkehjem/>

<https://nordeniskolen.org/da/sprog-kultur/7-10-klasse/undervisningstemaer/skam/skam-dine-meninge-betydte-lik-som-mer-enn-mine-egne/>